

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Sža/53/2014
Identifikačné číslo spisu:	7014200788
Dátum vydania rozhodnutia:	10.02.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Igor Belko
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:7014200788.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Igora Belka a z členov JUDr. Ing. Miroslava Gavalca PhD. a JUDr. Eleny Berthotyovej PhD., v právnej veci navrhovateľa: Y. I., nar. XX.XX.XXXX, v C., provincia C., Q. (ďalej len „Q.“), afganskej štátnej príslušnosti, bez dokladov totožnosti, posledný trvalý pobyt v zahraničí v meste C., Q. A., mestská štvrť C. C. M., provincia C., Q., toho času miesto pobytu O. XXX/XX, A., J., A. (ďalej len „A.“), zastúpený: Advokátska kancelária Škamla, s.r.o., Makovického 15, 010 01 Žilina proti odporcovi: Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Migračný úrad, Pivonková ul. č. 6, 812 72 Bratislava, o preskúmanie rozhodnutia odporcu ČAS: MU-549-42/PO-Ž-2013 zo dňa 23.05.2014, na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach zo dňa 7. októbra 2014 č. k. 5Saz/27/2014-35

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo dňa 7. októbra 2014 č. k. 5Saz/27/2014-35 m e n í tak, že rozhodnutie odporcu ČAS: MU-549-42/PO-Ž-2013 zo dňa 23.05.2014 v časti o neudelení azylu z r u š u j e a v e c m u v r a c í a na ďalšie konanie. Odporca je povinný zaplatiť navrhovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia v sume 1089,84 € do 7 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia k rukám jeho právneho zástupcu Mgr. Martina Škamlu

Odôvodnenie

I.

Predmet konania

Krajský súd v Košiciach rozsudkom uvedeným vo výroku rozhodnutia potvrdil rozhodnutie ČAS: MU-549-42/PO-Ž-2013 zo dňa 23.05.2014 vo výroku o neudelení azylu. Účastníkom náhradu trov konania nepriznal.

Krajský súd uviedol, že preskúmal napadnuté rozhodnutie odporcu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo. Pojednávanie, nariadeného na deň 07.10.2014, sa zúčastnil navrhovateľ a jeho splnomocnený zástupca. Na základe vykonaného dokazovania výsluchom navrhovateľa a jeho splnomocneného zástupcu, v neprítomnosti zástupcu odporcu, po oboznámení sa s administratívnym spisom odporcu krajský súd dospel k záveru, že opravný prostriedok navrhovateľa nie je dôvodný v rozsahu odvolacích dôvodov, uvedených v opravnom prostriedku, ktoré preskúmal krajský súd podľa dispozičnej zásady v zmysle § 2501, § 212 ods. 1 O. s. p.

Na pojednávaní navrhovateľ uviedol, že v Afganistane pracoval pre nemecké vojská NATO ako tlmočník. Niekoľkokrát sa mu vyhrážali príslušníci Talibanu, ktorí nenávidia tlmočníkov a zároveň žiadali od neho spáchanie atentátu, čo neposlúchol. Preto musel odísť z Afganistanu, kde bol v ohrození a kde hrozí konflikt a je chaos. Dodal, že by rád žil v Európe na území SR, kde si našiel aj prácu v Nových Zámkoch a mohol by pritom aj študovať. V Nemecku má brata. Nerád by sa vrátil do Afganistanu, kde mu hrozí nebezpečenstvo a má strach o svoj život. Na záver dodal, že vojaci NATO si chránia svojich tlmočníkov a tým, ktorí odišli a žiadali o azyl v iných krajinách, akceptujú tieto žiadosti o azyl.

Krajský súd uviedol, že sa podrobne zaoberal všetkými námietkami navrhovateľa v oprávnom prostriedku a postup odporcu považuje v celom rozsahu za správny, v súlade so zákonom o azyle a Ženevským dohovorom z roku 1951, keďže navrhovateľ nespĺnil podmienky ustanovené v § 8 alebo 10 zákona o azyle, a preto mu nebol udelený azyl na území SR.

Podľa krajského súdu odporca rozhodol o žiadosti navrhovateľa na základe náležite zisteného skutkového stavu veci a vec správne právne posúdil podľa ustanovení § 8 a v súvislosti s tým podľa § 2 písm. d/, keďže navrhovateľ svoju žiadosť o udelenie azylu odôvodnil existenciou takých dôvodov, ktoré nemožno považovať za dôvody relevantné pre udelenie azylu. Navrhovateľ skutočnosť, že bol v krajine pôvodu prenasledovaný z dôvodov relevantných podľa zákona o azyle a Ženevského dohovoru z roku 1951 v konaní žiadnym spôsobom nepreukázal.

Poukázal na to, že z ustanovenia § 8 zákona o azyle vyplýva, že účelom priznania azylu je poskytnúť ochranu tomu, kto je prenasledovaný za uplatňovanie politických práv a slobôd alebo cíti oprávnenú (odôvodnenú) obavu z prenasledovania z dôvodov v zákone vymedzených. Aby mohla byť poskytnutá ochrana formou azylu, musí byť preukázané, že je nositeľom určitého presvedčenia (politického, náboženského), pre ktoré je v krajine, ktorej občianstvo má (v krajine posledného trvalého bydliska), reálne prenasledovaný alebo je prenasledovaný z dôvodov príslušnosti k jasne vymedzenej sociálnej skupine, respektíve má dôvodnú obavu, že by k takémuto prenasledovaniu mohlo dôjsť. Pri zisťovaní skutkového stavu je pritom treba vychádzať z toho, či žiadateľ o azyl v konaní uniesol bremeno tvrdenia a bremeno dôkazné (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Sžs/24/2013 zo dňa 10.12.2013).

Krajský súd v danom prípade po preskúmaní administratívneho spisu dospel k rovnakému záveru ako správny orgán, že v prípade navrhovateľa nemožno hovoriť ani o jednom z dôvodov udelenia azylu podľa § 8 zákona o azyle. Navrhovateľ žiadosť o udelenie azylu zdôvodnil v Dotazníku žiadateľa o udelenie azylu zo dňa 13.12.2013 obavou o svoj život pred neznámymi ľuďmi, ktorí sa mu mali vyhrážať v súvislosti s jeho prácou tlmočníka a žiadali od neho prepašovať do priestorov policajnej akadémie výbušninu. Do telefónu sa mu vyhrážali, že v prípade nesplnenia ich požiadavky ho zabijú. Taktiež mu vyčítali, že je neveriaci, pretože spolupracuje s cudzincami. Týmto skutočnostiam odporca venoval náležitú pozornosť a vykonal dokazovanie okrem výsluchu navrhovateľa, aj obsahom správ o krajine pôvodu (č. l. 62-107 a 127-149 administratívneho spisu odporcu), ktorých podstatnú časť v rozhodnutí s uvedením zdrojov aj uviedol. Krajský súd pri posudzovaní rozhodnutia odporcu poukazuje na skutočnosť, že odporca správne vyhodnotil výpoveď navrhovateľa vo všetkých dôvodoch jeho odchodu z krajiny pôvodu. Navrhovateľ nečelil prenasledovaniu zo strany neštátnych pôvodcov. Tomu nasvedčuje aj jeho samotné tvrdenie, ktoré prezentoval v správnom konaní, že od roku 2010 (okrem spomínaného incidentu) mu nikto fyzicky ani verbálne neublížil. Z výpovede navrhovateľa vyplynulo, že po zanechaní svojho zamestnania tlmočníka v apríli 2010 sa zdržiaval ešte jeden mesiac doma a až v mesiaci máj 2010 odišiel do Teheránu v Iráne. Po návrate do Kábulu v novembri 2013 sa 15 dní zdržiaval vo svojom dome, kým nevycestoval do Európy. Počas týchto období sa mu už viackrát nevyhrážali a ani sa ho nepokúsili kontaktovať. Nie je zanedbateľné ani časové obdobie, ktoré uplynulo od spomínaného konfliktu a podania žiadosti o azyl. Navrhovateľ nežiadal o pomoc štátne orgány ani policajnú akadémiu, kde pracoval.

Podľa krajského súdu je teda zrejmé, z akých dôkazných prostriedkov pri svojom rozhodovaní odporca vychádzal, pričom krajský súd dospel k záveru, že odporca riadne zistil skutkový stav a vyvodil z neho správny právny záver o tom, že navrhovateľ nespĺnil podmienky, ustanovené v § 8 zákona o azyle.

Krajský súd preto nepovažoval odvolacie námietky navrhovateľa ohľadne nedostatočného zistenia skutkového stavu, nesprávneho právneho posúdenia veci a nepreskúmateľnosti rozhodnutia pre nezrozumiteľnosť a nedostatok dôvodov, za dôvodné. Námietky navrhovateľa neboli spôsobilé spochybniť vecnú správnosť napadnutého rozhodnutia odporcu.

Odporca sa podrobne zaoberal všetkými skutočnosťami, k ich vyhodnoteniu nemožno mať žiadne

výhrady, a preto bolo podľa krajského súdu potrebné rozhodnutie odporcu v časti výroku o neudelení azylu ako vecne správne potvrdiť.

II.

Zhrnutie odvolacích dôvodov navrhovateľa

Proti uvedenému rozsudku podal navrhovateľ včas odvolanie í z dôvodov uvedených v § 205 ods. 2 písm. d) a f) OSP, teda z dôvodu, že súd dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Krajský súd po preskúmaní administratívneho spisu dospel k záveru, že v prípade navrhovateľa nemožno hovoriť ani o jednom z dôvodov udelenia azylu podľa § 8 zákona o azyle. Podľa súdu prvého stupňa navrhovateľ nečelil prenasledovaniu zo strany neštátnych pôvodcov. Tomu nasvedčuje aj jeho samotné tvrdenie, ktoré prezentoval v správnom konaní, že od roku 2010 (okrem spomínaného incidentu) mu nikto fyzicky ani verbálne neublížil.

Na základe uvedených skutočností dospel krajský súd k záveru, že námietky navrhovateľa ohľadne nedostatočného zistenia skutkového stavu, nesprávneho právneho posúdenia veci a nepreskúmateľnosť rozhodnutia pre nezrozumiteľnosť a nedostatok dôvodov nie sú dôvodné.

S uvedeným záverom krajského súdu navrhovateľ vyjadril nesúhlas.

Z napadnutého rozsudku podľa navrhovateľa vôbec nevyplýva, ako sa krajský súd vysporiadal s námietkou navrhovateľa ohľadne nedostatočne zisteného skutkového stavu veci.

Z rozhodnutia správneho orgánu a ani z rozhodnutia súdu nevyplýva, že by skúmali situáciu navrhovateľa vo vzťahu k jeho postaveniu v spoločnosti a vo vzťahu k jeho zamestnaniu ako tlmočníka pre spojenecké vojská.

Navrhovateľ poukázal na ustanovenie § 19a ods. 6 zákona o azyle, podľa ktorého pri posudzovaní žiadosti o udelenie azylu sa neprihliada na to, či žiadateľ skutočne má rasové, náboženské, národnostné, sociálne alebo politické charakteristické črty, ktoré spôsobujú jeho prenasledovanie, ak sú mu prisudzované pôvodcom prenasledovania.

Záver krajského súdu o tom, že odporca zistil dostatočne skutočný stav veci podľa navrhovateľa nie je správny. Ak mal odporca akúkoľvek pochybnosť o tom, či navrhovateľ pôsobil ako tlmočník pre spojenecké vojská, nepochybne mal zistiť skutočný stav veci a tieto pochybnosti rozptýliť. Odporca je dostatočne vybavený po personálnej, kompetenčnej a technickej stránke na to, aby vedel zistiť, či navrhovateľ skutočne pôsobil ako tlmočník pre spojenecké vojská v Afganistane.

Zo správy, na ktorú navrhovateľ poukazoval v podanom opravnom prostriedku vyplýva, že duchovný vodca talibanského hnutia, M. U. vyzval všetkých prívržencov Talibanu, aby zajali a zabili všetkých Afgáncov, ktorý podporujú alebo pracujú pre spojenecké sily (ISAF) alebo vládu. Ako sa v článku ďalej uvádza, vyššie uvedená správa o „pomste Talibanu“ vyvolala strach medzi civilnými osobami, podporujúcimi ISAF, ako sú afgánski tlmočníci.

Z konkrétneho príbehu afgánskych tlmočníkoch ďalej vyplýva, že miestni obyvatelia ich poznali a mysleli si o nich, že sú nepriatelia, volali ich „infidels“ - čo je možné preložiť ako ľudia, ktorí nemajú vieru, resp. ľudia, ktorí spochybňujú náboženstvo. Títo tlmočníci a ich rodiny taktiež dostávali od Talibanu vyhrážky. Afgánski tlmočníci opisujú svoju situáciu tak, že sú v pasci z dôvodu, že nimi opovrhne prezident, parlament, Taliban, a taktiež aj miestni obyvatelia.

Dokonca sám odporca v napadnutom rozhodnutí uvádza, že tlmočníci pracujúci pre zahraničné vojenské jednotky v Afganistane čelia hrozbe sledovania, únosom, vypočúvaniu, prípadne zabitiu.

Podľa navrhovateľa jeho obavy z prenasledovania v krajine pôvodu sú nepochybne opodstatnené. Z článku, na ktorý poukazuje navrhovateľ v podanom opravnom prostriedku vyplýva, že miestni obyvatelia považujú tlmočníkov za neveriacich, pretože spolupracujú s cudzincami. Keďže navrhovateľ pôsobil ako tlmočník, je nepochybne možné subsumovať obavy navrhovateľa pod „náboženské dôvody“ uvedené v § 8 zákona o azyle, pretože ich ľudia, ktorí ich prenasledujú považujú za neveriacich práve kvôli spolupráci so spojeneckými vojskami.

Podľa § 19a ods. 4 zákona o azyle Ministerstvo pri posudzovaní dôvodov prenasledovania vychádza z toho, že politické názory zahŕňajú najmä zastavanie názorov, myšlienok alebo presvedčenia o možných pôvodcoch prenasledovania a ich politik alebo postupov bez ohľadu na to, či žiadateľ podľa týchto názorov, myšlienok alebo presvedčenia konal.

Vzhľadom na to, že navrhovateľ pomáhal spojeneckým vojskám v Afganistane, nepochybne tým vyjadril svoj politický názor. Ak by skutočnosť, že navrhovateľ tlmočil pre spojenecké vojská bola motivovaná len ekonomicky, podľa § 19a ods. 6 zákona o azyle mu nepochybne táto politická črta bola pôvodcom prenasledovania prisudzovaná. Navrhovateľove obavy z prenasledovania je tak možné subsumovať aj pod „politické dôvody“ uvedené v § 8 zákona o azyle.

Podľa § 19a ods. 4 písm. e) zákona o azyle skupina tvorí určitú sociálnu skupinu najmä vtedy, ak príslušníci skupiny zdieľajú vrodené charakteristické črty alebo spoločný pôvod, ktoré nemožno zmeniť, alebo zdieľajú charakteristiku alebo presvedčenie, ktoré sú tak závažné pre ich identitu alebo svedomie, že daná osoba by nemala byť nútená, aby sa ich zriekla a okolitou spoločnosťou je vnímaná ako odlišná; v závislosti od okolností v krajine pôvodu, určitá sociálna skupina môže predstavovať skupinu založenú na spoločnej charakteristickej črte sexuálnej orientácie, pričom túto orientáciu nemožno chápať tak, že zahŕňa činy považované za trestné podľa osobitného predpisu.

Navrhovateľ pôsobil ako tlmočník, a tak mal spolu s ostatnými tlmočníkmi určitú charakteristiku a presvedčenie, ktorá spočívala v tom, že na rozdiel od ostatných Afgáncov pomáhal spojeneckým vojskám. Okolitou spoločnosťou v Afganistane boli tlmočníci vnímaní odlišne, nakoľko okolitá spoločnosť ich považovala za neveriacich, a preto boli častým cieľom útokov. Z vyššie uvedeného vyplýva, že navrhovateľove obavy z prenasledovania je možné subsumovať aj pod „sociálne dôvody“.

Z vyššie uvedených skutočností nie je zrejmé, ako mohol odporca a následne aj krajský súd dospieť k záveru, že navrhovateľ nespĺňa podmienky pre udelenie azylu.

Na strane č. 6 v treťom odseku napadnutého rozhodnutia krajský súd uvádza, že navrhovateľ skutočnosť, že bol v krajine pôvodu prenasledovaný z dôvodov relevantných podľa zákona o azyle a Ženevského dohovoru z roku 1951 v konaní žiadnym spôsobom nepreukázal.

Vzhľadom na to, že medzinárodná ochrana sa poskytuje nielen osobe, ktorá bola v krajine pôvodu prenasledovaná, ale aj osobe, ktorá má opodstatnené obavy z návratu do krajiny pôvodu, navrhovateľ sa domnieva, že jednoznačne spĺňa podmienky na udelenie azylu.

Navrhovateľ poukázal na to, že mu bola rozhodnutím odporcu poskytnutá doplnková ochrana, a v tejto časti nadobudlo rozhodnutie právoplatnosť. Je teda zrejmé, že bezpečnostná situácia v krajine pôvodu navrhovateľa je zlá.

Z vyššie uvedeného vyplýva, že navrhovateľ tvrdil všetky skutočnosti, ktoré odôvodňujú jeho obavy z návratu do domovskej krajiny. Pokiaľ mal odporca akúkoľvek pochybnosť o tom, či sú tieto skutočnosti pravdivé, mal tieto pochybnosti rozptýliť. Súd prvého stupňa vyhodnotil rozhodnutie odporcu ako správne, nakoľko navrhovateľ nepreukázal, že by bol niekedy v krajine pôvodu prenasledovaný, avšak opomenul skutočnosť, že medzinárodná ochrana sa poskytuje aj osobám, ktoré majú opodstatnenú obavu z prenasledovania. Opodstatnenosť obáv navrhovateľa z návratu do krajiny pôvodu z dôvodu, že pracoval ako tlmočník pre spojenecké vojská bola v konaní nepochybne preukázaná.

Navrhovateľ preto navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zmenil tak, že rozhodnutie odporcu v časti o neudelení azylu sa zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Súčasne si uplatnil náhradu trov konania.

III.

Vyjadrenie odporcu

K odvolaniu navrhovateľa sa odporca vyjadril tak, že navrhol napadnutý rozsudok potvrdiť ako vecne správny. Uviedol, že v odvolaní navrhovateľ nepredložil žiadny relevantný dôkaz vzťahujúci sa na predmetnú žiadosť a neuviedol ani také skutočnosti, ktoré by mali mať vplyv a boli by opodstatnené na zrušenie rozsudku krajského súdu, a tým aj rozhodnutia správneho orgánu v časti výroku o neudelení azylu menovanému. Vychádzajúc zo samotnej výpovede navrhovateľa ako aj z dostupných informácií o krajine jeho pôvodu, navrhovateľ podľa odporcu nemal problémy so štátnou mocou ani s inými subjektmi a nikdy nebol zo žiadneho dôvodu perzekvovaný. Odporca má preto za to, že v jeho prípade neboli splnené podmienky na udelenie azylu tak, ako je to uvedené v § 8 alebo § 10 zákona o azyle, čo svojim rozsudkom potvrdil aj krajský súd. V Afganistane nebolo proti menovanému vedené trestné konanie, nebol väznený, nebol nikým napadnutý, ani mu nikto nijako neublížil. Taktiež nebol vystavený mučeniu, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu. Na základe vyššie uvedených

skutočností považujeme podaný opravný prostriedok za neodôvodnený a účelový. Navrhovateľova žiadosť o udelenie azylu bola podľa odporcu posúdená zákonným spôsobom a všetky okolnosti, ktoré menovaný uviedol, boli posúdené individuálne, ako aj vo všetkých relevantných súvislostiach.

IV.

Argumentácia rozhodnutia odporcu

Odporca rozhodnutím ČAS: MU-549-42/PO-Ž-2013 zo dňa 23.05.2014 podľa ustanovenia § 13 ods. 1 zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o azyle“) neudelil azyl navrhovateľovi a súčasne podľa ustanovenia § 13a a § 20 ods. 4 zákona o azyle poskytol doplnkovú ochranu na dobu 1 roka odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia.

Odporca v odôvodnení uviedol, že navrhovateľ po nelegálnom príchode na územie SR požiadal dňa 06.12.2013 pred pracovníkmi Oddelenia azylu Policajného zboru Humenné o udelenie azylu alebo o poskytnutie doplnkovej ochrany na území SR z dôvodu obavy o svoj život, lebo v Afganistane pracoval ako tlmočník nemeckej armády, a z toho dôvodu sa mu vyhrážali ozbrojenci zabitím, preto ušiel na nejaký čas do Iránu.

Odporca v napadnutom rozhodnutí uviedol, že s navrhovateľom boli vykonané pohovory za účelom objasnenia a zdôvodnenia jeho žiadosti a azyl. V rámci pohovorov navrhovateľ uviedol, že po skončení 10. triedy základného vzdelania začal v marci roku 2010 pracovať ako tlmočník nemeckého jazyka pre nemeckých vojakov, ktorí školiť budúcich afganských policajtov. V priebehu marca 2010 mu dvakrát telefonovali neznáme osoby, ktoré od neho požadovali, aby do priestorov Policajnej akadémie priniesol nástražné výbušné zariadenie a ak tak nespraví, zabijú ho. Tiež mu vyčítali, že je neveriaci, lebo spolupracuje s cudzincami. Navrhovateľ sa začal obávať o svoju bezpečnosť, preto že odmietol ich požiadavku a preto v apríli 2010 ukončil činnosť tlmočníka a ostal doma. Do kontaktu s nimi nikdy neprišiel. Po opustení krajiny v máji 2010 žil navrhovateľ nelegálne v Iráne, kde aj pracoval. V novembri 2013 sa vrátil do Afganistanu, z dôvodu obáv pred iránskymi policajtmí, ktorí by ho uväznili a deportovali späť do Afganistanu. Jeho brat mu vybavil vycestovanie z Afganistanu.

Odporca uviedol, že z dôvodu absencie originálu vstupného preukazu (bez čísla) do areálu Policajnej akadémie, predloženého navrhovateľom počas azylového konania, nemohol ho podrobiť skúmaniu pravosti s oficiálne vydávaným dokladom. Výpoveď navrhovateľa považoval odporca za vierohodnú.

Odporca v odôvodnení napadnutého rozhodnutia uviedol, že všetky skutočnosti uvedené navrhovateľom boli počas konania objektívne vyhodnotené, komplexne posúdené a žiadosť individuálne preskúmaná v súlade so spoločným stanoviskom Európskej únie o harmonizovanom prístupe k pojmu „utečenec“ zo dňa 4.3.1996.

Odporca mal za to, že navrhovateľ neuviedol žiadne skutočnosti, ktoré by potvrdzovali opodstatnenosť jeho žiadosti. Nebolo voči nemu nikdy vedené trestné konanie, nikdy nebol zadržaný, väznený ani vypočúvaný, nemal problémy s armádou, políciou, súdnictvom ani inými štátnymi orgánmi, nebol členom žiadnej politickej strany, hnutia ani organizácie.

Za účelom posúdenia tvrdení navrhovateľa ohľadom činnosti pre nemeckých vojakov a s tým spojeného problému s neznámymi osobami si zabezpečil informácie migračného úradu: MU-ODZS-2014/000065-030, MU-ODZS-2013/000035-102, MU-ODZS-2013/000035-96, MU-ODZS-2013/000035-53, MU-ODZS-2013/000035-30, MU-ODZS-2011/000666-002, MU-ODZS-2011/000198-004, MU-ODZS-21-17/2010, zo správy COI o Afganistane, vydané Hraničným úradom Spojeného kráľovstva dňa 5.11.2010 a z internetových stránok www.giz.de, www.calendarhome.com, www.ahg.af, www.aims.org.af,

V.

Právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku) preskúmal rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, a dospel jednomyselne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z.) k záveru, že rozsudok krajského súdu je potrebné zmeniť. Rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa ustanovenia § 250ja ods. 2 OSP, s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk. Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 10.

februára 2015 (§ 156 ods. 1 a ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku).

Konanie o udelenie azylu na území Slovenskej republiky je upravené v zákone o azyle. Udelenie azylu na území Slovenskej republiky je spojené so splnením podmienok taxatívne uvedených v ustanovení § 8 zákona o azyle, t. j. v prípade žiadateľa o azyl musia byť preukázané opodstatnené obavy z prenasledovania z rasových, národnostných alebo náboženských dôvodov, z dôvodov zastávania určitých politických názorov alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine, prenasledovania za uplatňovanie politických práv a slobôd a vzhľadom na tieto obavy sa nemôže alebo nechce vrátiť do tohto štátu.

Podľa ust. § 13 ods. 1 zákona o azyle ministerstvo neudelí azyl žiadateľovi, ak nespĺňa podmienky uvedené v § 8 alebo 10.

Podľa ust. § 8 zákona ministerstvo udelí azyl, ak tento zákon neustanovuje inak, žiadateľovi, ktorý

- a) má v krajine pôvodu opodstatnené obavy z prenasledovania z rasových, národnostných alebo náboženských dôvodov, z dôvodov zastávania určitých politických názorov alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine a vzhľadom na tieto obavy sa nemôže alebo nechce vrátiť do tohto štátu, alebo
- b) je v krajine pôvodu prenasledovaný za uplatňovanie politických práv a slobôd.

Podľa ust. § 2 písm. d/ zákona o azyle na účely tohto zákona sa rozumie prenasledovaním závažné alebo opakované konanie spôsobujúce vážne porušovanie základných ľudských práv alebo súbeh rôznych opatrení, ktorý postihuje jednotlivca podobným spôsobom, ktoré spočíva najmä v 1. použití fyzického alebo psychického násillia vrátane sexuálneho násillia, 2. zákonných, správnych, policajných alebo súdnych opatreniach, ktoré sú diskriminačné alebo sú vykonávané diskriminačným spôsobom, 3. odmietnutí súdnej ochrany, ktoré vedie k neprimeranému alebo diskriminačnému potrestaniu, 4. neprimeranom alebo diskriminačnom trestnom stíhaní alebo treste, 5. trestnom stíhaní alebo treste za odmietnutie výkonu vojenskej služby v čase konfliktu, ak by výkon vojenskej služby zahŕňal trestné činy alebo činy uvedené v § 13 ods. 2, 6. konaní namierenom proti osobám určitého pohlavia alebo proti deťom.

§ 10 zákona o azyle rieši otázku udelenia azylu na účel zlúčenia rodiny manželovi azylanta, resp. slobodným deťom azylanta do 18 rokov ich veku, resp. rodičom slobodného azylanta mladšieho ako 18 rokov, pričom azylantom je cudzinec, ktorému bol udelený azyl.

Podľa ust. § 20 ods. 4 zákona o azyle ak ministerstvo rozhodne o neudelení azylu alebo o odňatí azylu, rozhodne tiež, či cudzincovi poskytne doplnkovú ochranu; to neplatí, ak sa v rámci opakovanej žiadosti o udelenie azylu rozhodne o neudelení azylu a cudzinec už má poskytnutú doplnkovú ochranu.

Podľa ust. § 13c ods. 1 zákona o azyle ministerstvo neposkytne doplnkovú ochranu žiadateľovi, ak nespĺňa podmienky uvedené v § 13a alebo § 13b.

Podľa ust. § 13a zákona o azyle ministerstvo poskytne doplnkovú ochranu žiadateľovi, ktorému neudelilo azyl, ak sú vážne dôvody domnievať sa, že by bol v prípade návratu do krajiny pôvodu vystavený reálnej hrozbe vážneho bezprávia, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa ust. § 2 písm. f/ zákona o azyle je vážnym bezprávím 1. uloženie trestu smrti alebo jeho výkon, 2. mučenie alebo neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie alebo trest, alebo 3. vážne a individuálne ohrozenie života alebo nedotknuteľnosti osoby z dôvodu svojvoľného násillia počas medzinárodného alebo vnútroštátneho ozbrojeného konfliktu.

§ 13b zákona o azyle rieši otázku poskytnutia doplnkovej ochrany na účel zlúčenia rodiny manželovi, slobodným deťom, resp. rodičom slobodného cudzinca, ktorým sa poskytla doplnková ochrana.

V predmetnej veci je potrebné predostrieť, že predmetom odvolacieho konania bol rozsudok krajského

súdu, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie odporcu o neudelení azylu a poskytnutí doplnkovej ochrany navrhovateľovi. Navrhovateľ napadol tú časť rozhodnutia, ktorá sa týkala neudelenia azylu, preto primárne v medziach odvolania Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací preskúmal rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci odvolacieho konania skúmal aj rozhodnutie odporcu v napadnutej časti, najmä z toho pohľadu, či sa krajský súd vysporiadal so všetkými námietkami navrhovateľa v opravnom prostriedku a z takto vymedzeného rozsahu, či správne posúdil zákonnosť a správnosť napadnutého rozhodnutia odporcu.

Navrhovateľ v odvolaní proti rozsudku krajského súdu namietala, že krajský súd dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie súdu vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Podľa navrhovateľa krajský súd, tak ako aj odporca pred ním, nedostatočne zistil skutkový stav veci a to v súvislosti s jeho postavením v spoločnosti a vo vzťahu k jeho zamestnaniu ako tlmočníka pre spojenecké vojská.

Navrhovateľ pritom poukazoval na správu, na ktorú sa odvolával v podanom opravnom prostriedku a z ktorej malo vyplývať, že duchovný vodca talibanského hnutia, M. U. vyzval všetkých prívržencov Talibanu, aby zajali a zabili všetkých Afgáncov, ktorý podporujú alebo pracujú pre spojenecké sily (ISAF) alebo vládu. Ako sa v článku ďalej uvádza, vyššie uvedená správa o „pomste Talibanu“ vyvolala strach medzi civilnými osobami, podporujúcimi ISAF, ako sú afgánski tlmočníci.

Z konkrétneho príbehu afgánskych tlmočníkov ďalej vyplýva, že miestni obyvatelia ich poznali a mysleli si o nich, že sú nepriatelia, volali ich „infidels“ - čo je možné preložiť ako ľudia, ktorí nemajú vieru, resp. ľudia, ktorí spochybňujú náboženstvo. Títo tlmočníci a ich rodiny taktiež dostávali od Talibanu vyhružky. Afgánski tlmočníci opisujú svoju situáciu tak, že sú v pasci z dôvodu, že nimi opovrhne prezident, parlament, Taliban, a taktiež aj miestni obyvatelia.

Podľa odvolacieho súdu námietka navrhovateľa, podľa ktorej pokiaľ odporca nevykonal náležité dokazovanie na postavenie navrhovateľa v spoločnosti a nevenoval pozornosť hrozbám, ktoré z jeho postavenia vyplývajú, bola dôvodná. Navrhovateľ v priebehu administratívneho konania uviedol, že pôsobil a od marca 2010 ako tlmočník nemeckého jazyka pre nemeckých vojakov, ktorí školili budúcich afgánskych policajtov. V priebehu marca 2010 mu dvakrát telefonovali neznáme osoby, ktoré od neho požadovali, aby do priestorov Policajnej akadémie priniesol nástražné výbušné zariadenie, ak tak nespraví, zabijú ho. Navrhovateľ to odmietol, zničil SIM kartu mobilného telefónu. Tiež mu vyčítali, že je neveriaci, pretože spolupracuje s cudzincami. Navrhovateľ uviedol, že sa začal obávať o svoju bezpečnosť, preto v apríli 2010 ukončil činnosť tlmočníka a ostal doma. V máji 2010 odišiel za sestrou do Teheránu, kde žil nelegálne. Obával sa iránskej polície, že ho deportuje do Afganistanu, kde by mu hrozilo nebezpečenstvo, preto v polovici novembra 2013 odišiel z Iránu a pricestoval na Slovensko.

Z uvedeného je podľa Najvyššieho súdu SR zrejma jasná jednotliaca dejová línia, ktorú je potrebné interpretovať ako stupňujúci sa tlak voči navrhovateľovi, ktorý ako sám uviedol po týchto vyhružkách odišiel zo zamestnania a neskôr z dôvodu obavy o svoj život odišiel z krajiny pôvodu.

Námietka navrhovateľa, že odporca a rovnako tak aj krajský súd sa nezaoberali posúdením prípadu navrhovateľa v súvislosti s jeho postavením v spoločnosti ako tlmočníka, (od ktorého neznáme osoby žiadali spoluprácu na kriminálnom čine a neskôr sa mu vyhružali zabitím, za to, že je neveriaci, keďže pracuje pre cudzincov) a v kontexte informácií o krajine pôvodu, ktorými odporca disponoval bola dôvodná.

Podľa odvolacieho súdu navrhovateľ nielen že objasnil z čoho plynú jeho subjektívne obavy z prenasledovania, ale poukázal aj na správy o krajine, ktoré takéto praktiky potvrdzujú. Odporca síce pripustil, že ľudia pracujúci pre medzinárodné organizácie alebo bezpečnostné sily sú často terčom útokov od príslušníkov rôznych náboženských alebo militantných skupín, teda že sú skutočne rizikovou skupinou, avšak podľa odporcu navrhovateľ nepreukázal, že takéto akty násilného charakteru boli voči nemu uplatnené.

Námietku navrhovateľa, že krajský súd sa nijako nevyjadril k námietke nesprávneho právneho posúdenia prípadu navrhovateľa v kontexte správ, ktoré navrhovateľ predložil spolu s opravným prostriedkom považoval za dôvodnú. Nebolo však účelné rozhodnutie krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie, ale odvolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie odporcu v napadnutej časti je potrebné zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Podľa odvolacieho súdu bude preto potrebné v ďalšom konaní, aby odporca vykonal dokazovanie a zaujať stanovisko, či bolo možné navrhovateľa z pohľadu výkonu jeho zamestnania, ktoré sa rozhodol po vyhrážkach zanechať posúdiť ako politickú oponentúru. Nebolo sporné, že jeho žiadosťou o azyl z dôvodu jeho politického (imputovaného) presvedčenia sa nezoberal v prvom rade odporca a preto bolo potrebné rozhodnutie v napadnutej časti zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

O udelení resp. neudelení azylu rozhoduje odporca a v prvom rade odporca musí vykonať náležité dokazovanie zamerané na posúdenie dôvodnosti žiadosti navrhovateľa o azyl. Nevykonaním dôkazov, ktoré boli založené do administratívneho spisu odporcu totiž odporca nezistil dostatočne skutkový stav veci. Preto bude jeho úlohou v ďalšom konaní zaoberať sa situáciou v krajine pôvodu navrhovateľa nie len z hľadiska správ, ktorými odporca disponoval v čase rozhodovania o žiadosti o azyl, ale aj z hľadiska správ o krajine pôvodu, ktoré navrhovateľ predložil ako dôkazy v súdnom konaní.

K veci je potrebné uviesť, že vo veciach medzinárodnej ochrany zohráva mimoriadne dôležitú úlohu dôveryhodnosť výpovede žiadateľa o azyl a v tomto kontexte i jeho vlastná celková dôveryhodnosť. Pravdivosť tvrdení žiadateľa a dôveryhodnosť jeho osoby sú základom, z ktorého je v azylovom konaní nutné vychádzať.

Najvyšší súd Slovenskej republiky už v skoršej judikatúre (rozsudok NS SR sp. zn. 1SžA 10/2013 zo dňa 9.4.2013) uviedol, že nie je povinnosťou žiadateľa o azyl, aby prenasledovanie svojej osoby preukazoval inými dôkaznými prostriedkami než vlastnou dôveryhodnou výpoveďou.

Je naopak povinnosťou správneho orgánu, aby v pochybnostiach zhromaždil všetky dostupné dôkazy, ktoré dôveryhodnosť výpovede žiadateľa o azyl vyvracajú alebo spochybňujú.

Rovnako nie je povinnosťou žiadateľa o azyl svoje obavy z prenasledovania podradiť pod konkrétny dôvod v zmysle zákona o azyle. To je úlohou posúdenia správneho orgánu.

Pokiaľ sa teda žiadateľ o azyl teda po celú dobu konania vo veci medzinárodnej ochrany drží jednej dejovej línie, jeho výpoveď je možné i napriek drobným nezrovnalostiam označiť za konzistentnú a za súladnú s dostupnými informáciami o krajine pôvodu, potom je potrebné z takejto výpovede vychádzať. Týmito požiadavkami sa odporca riadil len čiastočne. Hoci výpoveď navrhovateľa nepovažoval za nedôveryhodnú, jeho tvrdeniami o strachu z prenasledovania za to, že pracoval ako tlmočník pre nemeckých vojakov zo strany neštátnych subjektov sa nezaoberal a nedal odpoveď na otázku, či navrhovateľom vyjadrené obavy by obstáli v praktickom živote v krajine jeho pôvodu.

Odporca tak musí dať odpoveď na legitímnu otázku, či výkon povolania - tlmočník pre nemeckých vojakov mohol byť vnímaný ako politická oponentúra, a či v krajine pôvodu hrozí, že takéto osoby sú predmetom útokov zo strany neštátnych subjektov - príslušníkov náboženských a militantných skupín a súčasne, či sú štátne orgány schopné poskytnúť efektívnu ochranu pred prípadnými hrozbami.

Zásada tzv. materiálnej pravdy má v konaní o udelenie azylu svoje špecifiká spočívajúce v pravidelnej nedostatočnosti dôkazov preukazujúcich dôveryhodnosť žiadateľových tvrdení. Je však na správnom orgáne, aby preukázal či vyvrátil pravdivosť žiadateľových tvrdení, a to buď úplne nevyvrátiteľne zistením presných okolností viažucich sa na tvrdenie žiadateľa o azyl, alebo aspoň s takou mierou pravdepodobnosti, ktorá nevyvoláva zásadné pochybnosti o správnosti úsudku správneho orgánu.

Konanie o medzinárodnej ochrane riadením špecifickým tým, že je v ňom často nutné rozhodovať za situácie dôkaznej núdze (pozri rozsudky Najvyššieho správneho súdu z 26.2.2008, č . j . 2 AZS 100/2007 - 64, a z 27. 3. 2008, č . j . 4 AZS 103/2007 - 63, či rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 29.7.2014 sp. zn. 1SžA 17/2014), že ide o prospektívne rozhodovania (t. j. posudzuje sa opodstatnenia strachu z prenasledovania či riziko vážneho bezprávia v budúcnosti) a že nesprávne rozhodnutie má pre

sťažovateľa obzvlášť závažné dôsledky.

Týmto špecifikám konanie o medzinárodnej ochrane zodpovedá aj štandard a rozloženie dôkazného bremena, ktoré sú vychýlené v prospech žiadateľa o medzinárodnú ochranu. Pokiaľ ide o bremeno tvrdenia v konaní vo veci medzinárodnej ochrany, to zaťažuje žiadateľa o medzinárodnú ochranu. Je nesporné, že ak by sťažovateľ ani nenamietal skutočnosti svedčiace o tom, že došlo, alebo že by potenciálne mohlo dôjsť, k zásahu do jeho ľudských práv v zmysle ustanovenia § 8 zákona o azyle, potom nie je potrebné sa situáciou v jeho krajine pôvodu do detailu zaoberať.

V prípade, že žiadateľ o udelenie medzinárodnej ochrany však uvádza skutočnosti podraditeľné pod taxatívny výpočet dôvodov pre udelenie azylu v zmysle ustanovenia § 8 zákona o azyle, potom je potrebné žiadateľom uvádzané skutočnosti konfrontovať so zisteniami týkajúcimi sa politického prostredia v krajine pôvodu žiadateľa.

Pokiaľ ide o bremeno dôkazné, to je už výraznejšie rozložené medzi žiadateľom o medzinárodnú ochranu a správny orgán. Preukazovať jednotlivé fakty je povinný primárne žiadateľ, avšak správny orgán je povinný zabezpečiť k danej žiadosti o medzinárodnú ochranu maximálne možné množstvo dôkazov a informácií, a to ako tých, ktoré vyvracajú tvrdenie žiadateľa, ako aj tých, ktoré ich podporujú.

V mnohých prípadoch však musí správny orgán rozhodovať za dôkaznej núdze, t. j. Vtedy, keď nie je ani žiadateľ ani správny orgán schopný doložiť či vyvrátiť určitú skutočnosť či tvrdenie žiadnym presvedčivým dôkazom, v takých prípadoch zostáva jediným dôkazným prostriedkom výpoveď žiadateľa a kľúčovým faktorom sa stáva posúdenie celkovej vierohodnosti žiadateľa a pravdepodobnosti, že k udalosti tak, ako žiadateľ vypovedal, naozaj došlo.

Ak uvedie žiadateľ o udelenie azylu v priebehu správneho konania skutočnosti, ktoré by mohli nasvedčovať záveru, že opustil krajinu pôvodu pre niektorý z dôvodov uvedených v § 8 zákona o azyle, je povinnosťou správneho orgánu viesť zisťovanie skutkového stavu takým spôsobom, aby boli odstránené nejasnosti o žiadateľových skutočných dôvodoch odchodu z krajiny pôvodu.

Správny orgán vo veciach medzinárodnej ochrany nesie zodpovednosť za náležité zistenie reálií o krajine pôvodu. Špecifikom konanie vo veci medzinárodnej ochrany je rovnako zásada, že pri splnení daných podmienok sa uplatňuje pravidlo "v prípade pochybností v prospech žiadateľa o medzinárodnú ochranu" ("benefit of doubt"). Ak sú dané skutočnosti, na základe ktorých možno predpokladať, že k porušeniu základných ľudských práv a slobôd žiadateľov o azyl došlo, alebo mohlo by vzhľadom na postavenie žiadateľa v spoločnosti, s prihliadnutím na jeho presvedčenie, názorom, správanie atď., dôjsť, a správny orgán nemá dostatok dôkazov o tom, že to tak nebolo alebo nemohlo by v budúcnosti byť, potom tieto skutočnosti musí správny orgán v situácii dôkaznej núdze zohľadniť, a to v prospech žiadateľa o azyl."

Odporca preto ďalšom konaní zaujme stanovisko k navrhovateľom tvrdenej obave, ktorú uvádza od samého začiatku administratívneho konania a posúdi ju so situáciou v krajine pôvodu navrhovateľa ako aj v kontexte odporúčania vyplývajúceho z Príručky UNHCR: Posudzovanie žiadostí žiadateľov o azyl z Afganistanu, na ktoré síce navrhovateľ nepoukazuje, ale z rozhodovacej činnosti odporcu musí byť toto stanovisko známe.

V ďalšom konaní bude podľa názoru Najvyššieho súdu potrebné, aby odporca rozhodol o udelení/neudelení azylu, po doplnení dokazovania uvedeným smerom a po zvážení všetkých vyššie uvedených skutočností.

Z vyššie uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru o potrebe zmeny rozsudku krajského súdu podľa § 220 OSP tak, že rozhodnutie odporcu v napadnutej časti zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

O náhrade trov konania rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 250k ods. 1 OSP a § 151 ods. 1 a 5 OSP v spojení s § 224 ods. 1 a 2 OSP a § 246c ods. 1 veta prvá OSP tak, že navrhovateľovi ktorý mal úspech vo veci, priznal právo na náhradu trov odvolacieho konania i náhradu trov konania pred súdom prvého stupňa, v zmysle vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška“) vo výške spolu 1 089,84 Eur titulom trov právneho zastúpenia.

Konanie pred krajským súdom:

- prevzatie zastúpenia vrátane porady s klientom, opravný prostriedok proti rozhodnutiu o zaistení, účasť a zastupovanie klienta na pojednávaní na Krajskom súde v Bratislave, t. j. 3 x 134 Eur + 3 x 8,04 Eur, spolu 426,12 Eur,

- 152,44 Eur cestovné náklady - 514 km pri spotrebe 7,7l/100 km a cene pohonných hmôt 1,488Eur/l a náhradu za použitie vozidla vo výške 0,183 Eur za každý km Žilina - Košice a späť na pojednávanie pred KS Košice dňa 7.10.2014

- 187,60 Eur (14 polhodín náhrada za stratu času, pojednávanie dňa 7.10.2014

Konanie pred odvolacím súdom:

- odvolanie proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave 1x 134 Eur + 8,04 Eur, spolu 142,04 Eur

- 181,64 Eur DPH

- spolu: 1 089,84 Eur

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.